

תוספות מסכת שבת דף מח עמוד א

דזיתים מסקי הבלא - ...אומר רבינו שמואל דמותר לשום תפוחים אצל האש סמוך לחשכה אף על פי שלא יוכלו לצלות מבע"י דנאכלין טפי כמו שהן חיינ מתבשיל שנתבשל כמאכל בן דרוסאי דשרי ואף על גב דבפ"ק (ד' יט:) תנן אין צולין בשר בצל וביצה אלא כדי שיצולו מבע"י אף על פי שפעמים אוכלים בצל חי מ"מ אינו ראוי לאכול חי כמו תפוחים ורוצה להפיג חריפותן ולמתקן בבישולו ואם הטמין תפוחים עם הקדרה אסור להחזיר כרים וכסתות על הקדרה שעמהן או להוסיף על אותן כרים אף על גב דאם אין שם תפוחים מותר להחזיר כדתנן בפירקין (ד' נא.) כסהו ונתגלה מותר לכסותו ולהוסיף נמי אמרינן בגמרא (שם.) אם בא להוסיף מוסיף כשיש עם הקדרה תפוחים אסור דאם מחזיר קודם שנתבשלו נמצא מבשל בשבת ומה שנהגו להסיר הקדרה מעל הכירה ומניחין על הקרקע עד שיגרפו הכירה שמא סבירא לן כהך לישנא דריש כירה (לעיל דף לח:) דשרי חזקיה משמיה דאביי הניחו על גבי קרקע אם דעתו להחזיר.

רמב"ם הלכות שבת פרק ט

הלכה ג

המפקיע את הביצה בבגד חם או בחול ובאבק דרכים שהן חמים מפני השמש אף על פי שנצילית פטור, שתולדות חמה אינם כתולדות האש, אבל גזרו עליהן מפני תולדות האור, וכן המבשל בחמי טבריה וכיוצא בהם פטור, **המבשל על האור דבר שהיה מבושל א כל צרכו או דבר שאינו צריך בישול כלל פטור.**

שו"ת רדב"ז חלק א סימן ריג

...לענין דבר הנאכל כמו שהוא חי אם יש בו משום מבשל בשבת לענין מלקות אינה לוקה אבל אסור מדרבנן ואם נתבשלו מאיליהן כגון שהניחם מערב שבת מותר לאוכלן בשבת. תדע שהרי דבר שנתבשל כמאכל בן דרוסאי אין חייב עליו בשבת וטעמא כיון דאיכא מאן דאכיל ליה הכי שוב לא מחייב על בישולו וכ"ש הדברים הנאכלין חיים לכל אדם.

מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות שבת פרק ט הלכה ג

[ג] המבשל על האור וכו'. עיין מ"ש לעיל פ"ג ה"ח. ומ"ש או דבר שאינו צריך בישול כלל. **בעבודה זרה דף ל"ח כל שהוא נאכל כמות שהוא חי אין בו משום בשולי עכו"ם והוא הדין לענין שבת.** ואף על גב דלענין נתבשל כמאכל בן דרוסאי לא מדמה רבנו בישול שבת לבישולי עכו"ם ממש מ"מ מה דחזי חי לגמרי מודים רבנן לחנניא:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רנד

טע"ף ד

פירות שנאכלין חיים, מותר ליתנם (כא) יב סביב הקדירה (כב) יג אף על פי שא"א שיצלו קודם חשכה; ומיהו צריך ליזהר (כג) שלא יחזיר הכיסוי אם נתגלה משחשיכה, ושלא להוסיף עליו עד שיצולו, מפני (כד) יד שממה לגמור בישולם בשבת.

מגן אברהם סימן רנד ס"ק יג

יג (פמ"ג) (מחה"ש) אף על פי שא"א וכו' - **דחשיבי כמו שנתבשלו כמב"ד דהרי ראוי לאוכלן חיים** ול"ד לבצל בס"ב דאסור אף על פי שלפעמים אוכלין אותו חי מ"מ אין טוב לאכלו כמו תפוחים וה"ה לכל דבר שאין טוב לאכלו חי דאסור וכ"כ באגוד' דתפוחי יער שאין נאכלין חיים אסור לצולן:

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן רנד ס"ק יג

(יג) אף על פי. עיין מ"א. מה שכתב תפוחים חיים, צ"ל [תפוחי] עצי יער, דאין ראוי לאוכלן חיים, עיין אליה רבה [ס"ק] ט', ועיין יורה דעה סימן קי"ג בש"ך אות י"ט. וג' חילוקים יש, בשר וכדומה, שהן צריכין בישול רב, קידרא חייתא שרי בסימן רנ"ג [סעיף א] לכולי עלמא אף באין גרופה בשהייה. וירק ופירות, קלי הבישול אלא שאין נאכלים חיים, אסור בשהיה אף חיים, עיין מ"א [סימן] רנ"ג [ס"ק] ד'. ופירות שנאכלין חיים, דינן כמאכל בן דרוסאי, ולהמחבר בסימן רנ"ג [שם] לדיעה א' אסור לשהותן בקדירה, ולדיעה שניה שרי. **ואצל האש, בפירות חיים שטובים לאכול חיים, להמחבר אסור, ולהר"ב בסעיף א' שרי,** וכמו שכתב המ"א אות וי"ו, ואי"ה בט"ז [אות] א' יבואר עוד. ואם כן ליתן לקכלין תפוחים סמוך לחשיכה, להר"ב מותר:

משנה ברורה סימן רנד

(כב) אף על פי שאי אפשר וכו' - ולא דמי לבצל בס"ב דאסור אף על פי שלפעמים אוכלין אותו חי מ"מ אין טוב לאכלו חי כמו תפוחים וה"ה לכל דבר שאין טוב לאכלו חי כמו תפוחי יער וכדומה אסור כבצל וביצה הנ"ל:

(כג) שלא יחזיר הכיסוי - אף דמצד הקדירה [כד] אם נתגלה בשבת הכיסוי שלו שכיסוהו מלמעלה שלא יצטנן מותר לחזור ולכסותו וכן להוסיף עליו וכדלקמן ברנ"ז ס"ד שם הקדירה כבר נתבשלה מבע"י אבל הכא שהפירות מתבשלין והולכין בשבת והכיסוי הוא גם עליהן וע"י הכיסוי הוא ממחר לגמור בשולו אסור:

(כד) שממה לגמור - **וכ"ש שאסור להניחם בשבת גופא סמוך לתנור כדי לצלות** [כה] ואפילו אם נותנו בשביל זה קודם שהוסק אסור כדלעיל בסוף סימן רנ"ג אבל קודם חשיכה מותר ליתן אותם על תנור החם או בקאכלי"ן [פמ"ג]. ודע דמה שהתרנו ליתן אותם לכתחלה סמוך לחשיכה היינו קודם לשקיעה ועיין בסימן רס"א בדין בה"ש:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן שיח

סעיף יד

מותר ליתן קיתון של מים או שאר משקים כנגד האש * להפיג צנתן, ובלבד שיתנם רחוק מהאש (פח) בענין שאינו יכול להתחמם באותו מקום עד שתהא היד סולדת (פי' מתחממת ונכזית) בו, (פט) דהיינו מקום שכריסו של תינוק נכזית בו; אבל אסור לקרבו אל האש למקום שיכול להתחמם שתהא היד סולדת בו, ואפילו להניח בו שעה קטנה שתפיג צנתו, אסור (צ) כיון שיכול להתבשל שם. הגה: (צא) וה"ה בפירות או שאר דברים לז הנאכלים כמות שהן חיי (מרדכי פ' כירה וע"ל ס"ס רנ"ד).

מגן אברהם סימן שיח ס"ק לז

לז (פמ"ג) (מחה"ש) הנאכלין כמות שהן חייין - פירוש אף על פי כן אסור ליתן סמוך לאש אבל רחוק מהאש אפילו דבר שאין נאכל כמות שהוא חי שרי ולפי זה אסור ליתן אלונטית או כלי עופרת סמוך לאש לחממו אם הוא קרוב כל כך שיכול להתיר שם או לשרוף עיין מה שכתוב ס"ג ויש לדחות דהתם לא ניחא ליה שישרוף או שיתיר והוי דבר שאין מתכוין:

פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן שיח ס"ק ו

...פשיטא לי מליח כרותח, כבוש כמבושל, רק להפליט ולהבליע, הא לענין שבת אם בישל כבשין אח"כ חייב מן התורה אף שראוין לאכילה לגמרי חייין, ופירות שטובין חייין כמבושלים או יותר יש בו בישול, כבסימן רנ"ד סעיף ד' ומ"א [ס"ק] י"ד ולקמן סעיף י"ד [בהגה]. ומה שכתב הר"מ ז"ל [שבת] פרק ט' הלכה ג' דבר שאין צריך בישול "כלל" פטור, אין אנו בקיאים איזו הוא, הא דבר דשייך ביה בישול כפירות שטובין חייין יותר מבושלים, דלברכה שהכל, בשבת חייב חטאת, דמכל מקום מבשל הוא אם רוצה וניחא ליה בכך. ואם אין ניחא ליה, מקלקל, ופטור אבל אסור. נסתפקתי, בישל בחמי טבריא ותולדת חמה אם מבשל אח"כ בחמי אור אם חייב, ויראה דפטור הוא, דכבר נתפעל בבישולו, ואפשר מותר לגמרי. עיין מה שאכתוב אי"ה באות שאחר זה:

ברכי יוסף אורח חיים סימן שיח

ג. דין יד. הגהה. בפירות או שאר דברים הנאכלים כמות שהן חייין. המבשל בשבת פירות שדרכן לאוכלן חייין או חייין ומבושלים חייב, דרובא דרבוואתא ס"ל דפירות הנאכלים חייין דמי למאכל בן דרוסאי. הרב החסיד מהר"ר יעקב מולכו בתשובותיו כ"י סי' מ"ב.

וראתה עיני להרדב"ז בתשובות החדשות סי' רי"ג שכתב לענין דבר הנאכל כמות שהוא חי אם יש בו משום מבשל בשבת, לענין מלקות אינו לוקה, אבל אסור בדרבנן. וכו' תדע שהרי דבר שנתבשל כמאכל בן דרוסאי אין חייב עליו בשבת. וטעמא דכיון דאיכא מאן דאכיל ליה הכי, שוב לא מחייב בבישולו. וכל שכן הדברים הנאכלים חיים לכל אדם, עכ"ל. וק"ק שהרי כתב הרמב"ם פ"ט דין ג' המבשל על האור דבר שהיה מבושל כל צרכו או דבר שאינו צריך בישול כלל פטור. ומוכח דדוקא היה מבושל כל צרכו פטור, אבל נתבשל כמאכל בן דרוסאי חייב. וכ"כ הרמ"ך ומרן בב"י לדעת הרמב"ם. ומאחר דאתריה דהרדב"ז ארץ מצרים היא, ובמצרים נוהגים כהרמב"ם, כמ"ש מהר"י פאראג"י בתשובותיו כ"י סי' ס"ה⁷ שכן מקובל מגאוני מצרים. ע"ש שהאריך בזה. וכ"כ הרדב"ז גופיה בכמה תשובות כנודע⁸. א"כ איך הרדב"ז כתב הכא בפשיטות נגד הרמב"ם דס"ל דבמאכל בן דרוסאי אם בישלו חייב כאמור. ואף דכתב דאסור מדבריהם שהוא סברת הרשב"א (שבת יח ב ד"ה ומהא), הדבר ידוע דנפקא מינה טובא גם בזמן הזה אי חייב מדאורייתא או אסור מדבריהם לענין הספיקות וכיוצא. ותו דמוכח מהרמב"ם דדבר הנאכל כמות שהוא חי חייב, דלא פטר אלא דבר שאינו צריך בישול כלל. ומוכח דהכי אורחיה דלא מבשלי ליה כלל, אז פטור. אבל דבר הנאכל כמות שהוא חי וארח ארעא לבשולי, אפשר דחייב. וצריך להתישב בדבר. ועיין בתשובות הרדב"ז כ"י סי' שני אלפים (רט"ו) (רי"ד)!

משנה ברורה סימן שיח ס"ק צא

(צא) וה"ה בפירות - היינו שאסור להניח במקום החום להפיג צינתן פן ישכח עד שיצלו ואף שנאכלין כמות שהן חייין ג"כ אסור [קיד] דשייך בהן שם בישול שהם משתבחין עי"ז [קטן] אבל ליתן רחוק מהאש אפי' דבר שאין נאכל כמות שהוא חי שרי...

שער הציון סימן שיח ס"ק קיד

(קיד) הנה ברמב"ם פרק ט הלכה ג כתב דהמבשל דבר שמבשל כל צרכו או שאין צריך בישול כלל פטור, ופשוט לעניות דעתי דהיינו דבר שאינו משתבח כלל על ידי הבשול, ולאפוקי פירות וכהאי גוונא שהוא משתבח על ידי הבשול, ותדע, דהלא מוכח בגמרא בשבת [מ' ע"ב] דמים יש בו משום בישול, והרי מים גם כן שותה אותו כשהוא חי [ויש לדחות קצת, דמים לא עדיף כמו פירות, עיין מגן אברהם בסוף רנ"ד לחד תרוצא]. ומצאתי בברכי יוסף שהוא מסתפק בזה אי חייב מן התורה או מדרבנן, ועיין לעיל בסימן רנ"ד סוף סעיף ד ובראשונים שכתבו דיש בזה משום מבשל, משמע מסתימת הלשון דהוא דאורייתא, וגם בפרי מגדים בסעיף זה משמע דסבירא לה דהוא דאורייתא, וכן כתבו הגר"ז וחיי אדם: